

HET HAAGSE VONNISSENVERDRAG: EEN 'GAME CHANGER' VOOR DE ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING VAN BESLISSINGEN IN BURGERLIJKE EN HANDELSZAKEN?

EUROJURIS BIJEENKOMST 17 NOVEMBER 2023

Prof. dr. Cedric Vanleenhove

ESSENTIE

- Nieuw verdrag van Den Haag inzake grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen – België en Nederland gebonden
- Verdrag van toepassing in relatie met aangesloten **derde landen** (Brussel *Ibis* Verordening blijft dus van kracht tussen EU-lidstaten)
- Verdrag van toepassing op beslissingen in **burgerlijke en handelszaken** (met belangrijke **uitsluitingen**) gevelid in zaken ingeleid vanaf **1 september 2023**

ESSENTIE

- Beslissing uit verdragsstaat wordt erkend en ten uitvoer gelegd in andere verdragsstaten indien bevoegdheid aangenomen op basis van lijst **indirecte bevoegdheidsgronden** (artikel 5) en geen **weigeringsgronden** (artikel 7) van toepassing
- Vonnissenverdrag is **facultatief** (met één uitzondering: geschillen over zakelijke rechten op onroerend goed)
- Nationale procedure voor erkenning en tenuitvoerlegging blijft dezelfde

CONTEXT

Haagse Conferentie: *Judgments*
Project 1992

- Hague Choice of Court Convention
2005: Forumbedingenverdrag
- Hague Judgments Convention 2
juli 2019: **Vonnissenverdrag** of
Executieverdrag

DOELSTELLINGEN

Zie preambule

Geleid door de wens de daadwerkelijke toegang tot de rechter voor allen te bevorderen en op regels gebaseerde multilaterale handel en investeringen, alsmede mobiliteit, te vergemakkelijken door justitiële samenwerking,

Van mening dat die samenwerking kan worden versterkt door een uniform pakket basisregels tot stand te brengen inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen in burgerlijke of handelszaken, teneinde de daadwerkelijke erkenning en tenuitvoerlegging van dergelijke vonnissen te vergemakkelijken,

Ervan overtuigd dat voor die versterkte justitiële samenwerking met name een internationale juridische regeling vereist is die meer voorspelbaarheid en zekerheid biedt met betrekking tot het wereldwijde verkeer van buitenlandse vonnissen, en die een aanvulling vormt op het Verdrag van 30 juni 2005 inzake bedingen van forumkeuze,

TOEPASSINGSGBIED: MATERIEEL

- Erkenning en tenuitvoerlegging van **vonnissen** in **burgerlijke of handelszaken** (art. 1):
  - geen fiscale zaken, douanezaken en administratiefrechtelijke zaken
  - begrip vonnis (art. 3.1, b): *“beslissing ten gronde van een gerecht, ongeacht de daaraan gegeven benaming, met inbegrip van een beschikking of een bevel, en een vaststelling van de proceskosten door het gerecht (met inbegrip van een functionaris van het gerecht), mits de vaststelling betrekking heeft op een beslissing ten gronde die uit hoofde van het verdrag kan worden erkend of ten uitvoer kan worden gelegd”*
    - monetary judgments* en *non-monetary judgments*
    - geen tussentijdse bewarende maatregelen
    - geen beschikking in kort geding of bij volstreekte noodzakelijkheid of beslissingen alvorens recht te doen

TOEPASSINGSGEBIED: MATERIEEL

– Uitsluitingen (art. 2):

- niet verrassend: staat en bekwaamheid, huwelijk- en relatievermogensrecht, onderhoudsverplichtingen, testamenten en erfopvolging en insolventie
- opvallend: vervoer van passagiers en goederen, smaad en persoonlijke levenssfeer, intellectuele eigendom en bepaalde antitrustzaken
- mogelijkheid voor verdragsstaten tot verklaring niet-toepassing verdrag op:
  - bepaalde aangelegenheid indien “groot belang” (art. 18): EU m.b.t. niet-residentiële huur van onroerend goed gelegen in EU
  - procedures waaraan staat (of overheidsinstantie van staat of natuurlijke persoon die namens staat of overheidsinstantie optreedt) als partij deelneemt (art. 19)

TOEPASSINGSGBIED: GEOGRAFISCH

- Enkel tussen verdragspartijen (verdrag ook open voor niet-leden Haagse Conferentie)
- Partijen met ratificatie: **EU** (minus Denemarken), **Oekraïne** en **Uruguay**
- Ondertekenaars maar nog zonder ratificatie: Verenigde Staten, Israël, Rusland, Costa Rica, Montenegro en Noord-Macedonië
- Mogelijkheid voor verdragsstaat tot uitsluiting werking verdrag ten aanzien van andere staat waarin vertrouwen ontbreekt (art. 29)
- Verdrag vervangt lappendeken aan (soms stringente) nationale regelingen (WIPR in België) bij afwezigheid van bilateraal verdrag en niet-toepassing Forumbedingenverdrag

TOEPASSINGSGBIED: TEMPOREEL

- Vanaf **1 september 2023**: tussen EU (behalve Denemarken) en Oekraïne
- Vanaf **1 oktober 2024**: tussen EU (behalve Denemarken), Oekraïne en Uruguay
- Enkel voor vonnissen geveld in procedures aanhangig gemaakt indien het verdrag werking tussen staat van herkomst en aangezochte staat op moment van instellen van procedure in staat van herkomst (art. 16)

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN

- Art. 5 bevat lijst van ruim aanvaarde bevoegdheidsgronden ('bevoegdheidsfilters')
- Vonnis in aanmerking voor erkenning en tenuitvoerlegging indien bevoegdheid gerecht van herkomst voldoet aan minstens één bevoegdheidsgrond uit art. 5
- Let op: niet vereist dat gerecht van herkomst effectief bevoegdheid aannam op die grond – voldoende indien bevoegdheid ook overeenkomt met een grond uit lijst

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

- Gewone verblijfplaats van partij tegen wie erkenning of tenuitvoerlegging wordt gevraagd (art. 5.1 a))
- Erkenning en tenuitvoerlegging tegen diegene die oorspronkelijke vordering heeft ingesteld (art. 5.1 c))
- Tegenvorderingen (art. 5.1 l))
- Filiaal, agentschap of andere vestiging van verweerder (art. 5.1 d))

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

- Expliciete instemming verweerder tijdens procedure voor gerecht van herkomst (art. 5.1 e))
- Impliciete instemming verweerder tijdens procedure voor gerecht van herkomst (art. 5.1 f))
- Plaats nakoming contractuele verbintenis, tenzij activiteiten verweerder in verband met transactie duidelijk geen doelbewuste en wezenlijke band hadden met staat (art. 5.1 g))

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

- Aparte regeling voor consumenten- en arbeidsovereenkomsten:
  - art. 5.1 g) niet van toepassing op vonnissen geveld tegen consument/werknemer
  - artikel 5.1 f) en m) kunnen niet ingeroepen worden tegen consument of werknemer
  - bevoegdheid o.b.v. expliciete instemming (art. 5.1 e)) enkel van toepassing indien instemming mondeling of schriftelijk ten overstaan van gerecht gegeven (art. 5.2 a))

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

- Onroerend goed:
  - exclusieve bevoegdheid voor vonnissen met betrekking tot **zakelijke rechten** op onroerend goed: enkel gerechten staat van ligging onroerend goed (art. 6) → **toepassing nationaal IPR niet mogelijk!**

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

– Onroerend goed:

- **huur** onroerend goed: gerechten staat ligging onroerend goed (art. 5.1 h)) maar

- ❖ voor woninghuur: enkel gerechten staat ligging (art. 5.3)

- ❖ voor andere huur: in principe dus ook e/t van vonnissen uit ander land dan staat ligging onroerend goed → maar verklaring EU niet-toepassing verdrag op vonnissen m.b.t. commerciële huur onroerend goed gelegen in EU

**voor alle huur: steeds mogelijkheid
toepassing nationaal IPR**

SCHEMA ONROEREND GOED

Zakelijk recht → exclusieve bevoegdheid gerechten
verdragspartij ligging – verplichte toepassing verdrag

Woninghuur → exclusieve bevoegdheid gerechten
verdragspartij ligging – geen verplichte toepassing verdrag

Andere huur → BE en NL passen verdrag niet toe

➤ weigering vonnis uit derde land o.b.v. art. 25 §1, 7° WIPR

INDIRECTE BEVOEGDHEIDSGRONDEN: LIJST

- Plaats schadeveroorzakende gebeurtenis in niet-contractuele aangelegenheid (art. 5.1 j)):
  - enkel tastbare schade: overlijden, lichamelijk letsel, beschadiging of verlies van lichamelijke zaken
  - enkel *locus acti*, niet *locus damni*
- Niet-exclusief forumbeding (art. 5.1 m)):
  - Geen exclusieve forumbedingen → Forumbedingenverdrag
  - Wel assymetrische forumbedingen

WEIGERINGSGRONDEN: ALGEMEEN

- Art. 7 bevat lijst met weigeringsgronden: facultatief karakter
- Geen toetsing bevoegdheid gerecht van herkomst (met uitzondering van art. 7.1 d))
- Geen toetsing gegrondheid vonnis

WEIGERINGSGRONDEN: LIJST

- Onregelmatige betekening van gedinginleidend stuk (art. 7.1 a))
- Vonnis verkregen door bedrog (art. 7.1 b))
- Kennelijke strijdigheid met internationale openbare orde aangezochte staat (art. 7.1 c))
- Strijdigheid met forumbeding (art. 7.1 d))
- Onverenigbaarheid met vonnis gegeven in aangezochte land (art. 7.1 e)) of eerder vonnis gegeven in ander land (art. 7.1 f))
- Bestaan van eerdere parallelle procedure in aangezochte staat (art. 7.2): vereiste van nauwe band tussen geschil en staat

PROCEDURE

- Nationale procedure e/t, tenzij verdrag anders bepaalt (art. 13.1) → in BE dus erkenning *de plano* en vereiste van *exequatur* voor tenuitvoerlegging
- Over te leggen stukken (art. 12)
- Kosten procedure (art. 14): geen zekerheid, borg of pand op grond van enkele feit dat verzoeker buitenlander is of geen woon- of verblijfplaats heeft in aangezochte staat
  - veroordeling tot kosten circuleert wel o.b.v. verdrag

BESLUIT

- Ondanks uitsluitingen in toepassingsgebied en mogelijke voorbehouden, belangrijke stap richting mondiale justitiële samenwerking
- Belang voor BE vooral voor uitgaande vonnissen
- Succes zal afhangen van aantal toetredende staten (Verdrag van New York over erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken: 172 leden)
- Instrument kan meer rechtszekerheid en voorspelbaarheid brengen voor circulatie vonnissen tussen VK en EU na *Brexit*

MEER WETEN?

- Bibliografie bij het verdrag: [website HCCH](#)
- Mijn publicaties:
  - ❑ C. Vanleenhove, “Het Haagse Vonnissenverdrag: op weg naar mondiale wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken”, *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht* 2023/1, 25-38.
  - ❑ C. Vanleenhove, “The Hague Judgments Convention versus national regimes of recognition and enforcement: a comparison between the Convention and the Belgian Code of Private International Law”, *Nederlands Internationaal Privaatrecht* 2023/3, 385-399.

Prof. dr. Cedric Vanleenhove

Docent internationaal privaatrecht

INSTITUUT VOOR INTERNATIONAAL
PRIVAATRECHT

E cedric.vanleenhove@ugent.be

 Universiteit Gent

 @ugent

 @ugent

 Ghent University

www.ugent.be